

Ládi Körkép

- Kéthavonta megjelenő helyi információs és kulturális lap -

XII. évfolyam 4. szám

2015. augusztus

*Furcsa Istvánné, Mariska néni köszöntése
90. születésnapja alkalmából*

Falunap 2015.

10 éves a Sajóladai Dalkör

50 éves osztálytalálkozó

A sajóladai közösségi ház programjai:

- Szeptember 26. Szüreti felvonulás és szüreti mulatság
- Október 9. Idősek napja
- Október 22. Ünnepi megemlékezés

IMPRESSZUM - LÁDI KÖRKÉP

Kiadja: Sajólad Község Önkormányzata **Főszerkesztő:** Vitéz Gábor Miklós

Szerkesztőségi tagok: Bernáth Zoltánné, Bugyinkóné Ronyecz Ágnes, Czaga László, Szabó Elekné, Szendrei Csilla.

Fotó: Garzó László **Elérhetőség:** ladikorkep.vitez@gmail.com

Megújult Sajólad honlapja: www.sajolad.hu

MiReHuKöz Nonprofit Kft.

3518 Miskolc Erenyő u. 1.

Tel.: +36 46 200 179 | +36 46 200 178

Fax: +36 46 200 177

e-mail: info@mirehukoz.hu honlap: www.mirehukoz.hu

2015. évi hulladéknaptár III. negyedév - SAJÓLÁD

Július	Augusztus	Szeptember
01 szerda	01 szombat	01 kedd
02 csütörtök	02 vasárnap	02 szerda
03 péntek	03 hétfő	03 csütörtök
04 szombat	04 kedd	04 péntek
05 vasárnap	05 szerda	05 szombat
06 hétfő	06 csütörtök	06 vasárnap
07 kedd	07 péntek	07 hétfő
08 szerda	08 szombat	08 kedd
09 csütörtök	09 vasárnap	09 szerda
10 péntek	10 hétfő	10 csütörtök
11 szombat	11 kedd	11 péntek
12 vasárnap	12 szerda	12 szombat
13 hétfő	13 csütörtök	13 vasárnap
14 kedd	14 péntek	14 hétfő
15 szerda	15 szombat	15 kedd
16 csütörtök	16 vasárnap	16 szerda
17 péntek	17 hétfő	17 csütörtök
18 szombat	18 kedd	18 péntek
19 vasárnap	19 szerda	19 szombat
20 hétfő	20 csütörtök	20 vasárnap
21 kedd	21 péntek	21 hétfő
22 szerda	22 szombat	22 kedd
23 csütörtök	23 vasárnap	23 szerda
24 péntek	24 hétfő	24 csütörtök
25 szombat	25 kedd	25 péntek
26 vasárnap	26 szerda	26 szombat
27 hétfő	27 csütörtök	27 vasárnap
28 kedd	28 péntek	28 hétfő
29 szerda	29 szombat	29 kedd
30 csütörtök	30 vasárnap	30 szerda
31 péntek	31 hétfő	

kommunális hulladék	szelektív hulladék	zöld hulladék
---------------------	--------------------	---------------

AZ ÖNKORMÁNYZAT AKTUALITÁSAI

KEGYELETI FELHÍVÁS

Tájékoztatjuk a T. Lakosságot, hogy az önkormányzat továbbra is közzéteszi – kizárólag a hozzátartozó bejelentésére – az elhunyt sajlóádi lakosokkal kapcsolatos gyász híreket az erre a célra külön kialakított, megújult kegyeleti hirdetőtáblán.

PÁLYÁZATI INFORMÁCIÓK

Az engedélyezési eljárások elhúzódása miatt augusztus második felében kerül sor a közvilágítás-rendszer korszerűsítésére, a lámpatestek cseréjére. A munkálatok elvégzése érdekében 2015. augusztus 24-én, 25-én és 26-án ütemezett formában, a település egyes részein az áramszolgáltatás szüneteltetésére kell számítani. A pontos helyszínekről és időtartamról mind a szolgáltató, mind önkormányzatunk hirdetményt tesz közzé.

Kormányhatározat alapján KEOP – Környezet és Energia Operatív Program keretében sor kerül Sajólad község egyes középületeinek energetikai korszerűsítésére. A pályázatból legnagyobb mértékben az iskolaépület felújítása valósul meg, illetve egyéb önkormányzati épületek energiahatékony felújítására is sor kerül.

ISKOLAKEZDÉSI TÁMOGATÁS

Az idén két formában is támogatja az iskolakezdést az önkormányzat:

1. A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek** – amennyiben a jogosultságuk augusztus 01-jén fennáll- egyszeri 5.800-Ft értékű **Erzsébet- utalványban** részesülnek. Az utalvány kiosztására augusztus utolsó hetében kerül majd sor. Sajóládon mintegy 277 gyermek – és fiatal részesül ilyen juttatásban. Az Erzsébet- utalványok felhasználása és beváltása felől az üzletek is adnak felvilágosítást. A felhasználás a gyermekek iskolakezdési kiadásaihoz kell, hogy kötődjön.
2. Az önkormányzat költségvetése terhére további **iskolakezdési támogatást** biztosít a sajlóádi családok részére. A helyi rendelet az alábbiakban szabályozza a támogatás feltételeit:
„Települési támogatásként iskolakezdési támogatás nyújtható a településen állandó lakóhellyel rendelkező általános iskolás, középiskolás és felsőfokú képzésben résztvevő gyermek és fiatal felnőtt részére, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének ötszörösét.

Az iskolakezdéshez biztosított támogatás mértéke:

- a) Általános iskolai tanulók részére, tanulónként egyszeri: 5.000.- Ft.
- b) Középiskolai tanulók részére, és felnőttképzésben résztvevők részére egyszeri 7.000.- Ft.
- c) Felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató hallgató részére egyszeri 9.000.- Ft.”

A támogatáshoz szükséges kérelemnyomtatványok az önkormányzat polgármesteri hivatalában érhetők el 2015. augusztus 10. napjától, a beadás határideje 2015. szeptember 30. napja. A kérelemnyomtatványhoz kötelező csatolni a 2015/2016. tanévre szóló iskolalátogatási igazolást. A támogatás összegének kifizetésére szeptember hónapban kerül sor. Indokolt esetben a támogatás természetbeni formában kerül megállapításra.

TÉRREL GAZDAGODIK SAJÓLÁD

Köztéri szobor állítására kerül sor a temető mellett kialakítandó téren az augusztus 20-i ünnepség alkalmával. A tér elnevezésére egy későbbi testületi ülésen kerül sor a közterületek elnevezéséről és a házszámzás szabályairól szóló 13/2014.(IX.18.) önkormányzati rendelet alapján.

KÖTELEZŐ ÓVODÁZTATÁS, ÓVODAI ÉTKEZTETÉS

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2015. szeptember 1-jétől hatályba lépő rendelkezése szerint a gyermeknek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson kell részt vennie. A Sajóládi Gyöngyszem Óvoda fogadja a kötelező óvodáztatással érintett gyermekeket.

A kötelező óvodáztatás bevezetésével egyidejűleg kibővül az ingyenes óvodai étkeztetésben résztvevő gyermekek köre.

Az eddigi szabályozás alapján ingyenes óvodai étkeztetésre jogosultak azok a családok, ahol a gyermek:

- *rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,*
- *tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,*
- *olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek.*

Az új jogszabályi előírás szerint ingyenes étkeztetésre jogosult az a gyermek is, aki olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjárulékkel csökkentett összegének 130%-át. Az új kedvezményt szülői nyilatkozattal lehet igénybe venni, az ehhez szükséges nyomtatvány elérhető a Sajóládi Gyöngyszem Óvodában.

Karbantartó Csoport

külső szolgáltatások

árai 2015 augusztus 1-től:

Segédmunka	1.250 Ft/óra
Szaktmunka	1.750 Ft/óra
Fűkasza (STIHL)	1.750 Ft/óra
Fűnyíró (MAKITA)	1.550 Ft/óra
Rotációs kapa (HONDA)	2.050 Ft/óra
Aggregátor (HITACHI)	1.850 Ft/óra
Láncfűrész (STIHL)	3.050 Ft/óra
Bontókalapács (MAKITA)	1.300 Ft/óra
Sövényvágó (STIHL)	1.700 Ft/óra
Fűnyíró kistraktor	3.000 Ft/óra
Lapvibrátor (HONDA)	1.850 Ft/óra
MTZ-80 traktor	7.300 Ft/óra
MTZ + Fűkasza	10.350 Ft/óra
MTZ + Könnyű pótkocsi	8.300 Ft/óra
MTZ + Rendszóró	15.800 Ft/óra
MTZ + Talajmaró	16.550 Ft/óra
MTZ + Tárcsa	16.750 Ft/óra

Az árak az áfát tartalmazzák, valamint a gépek bérlete gépkezelővel együtt értendő. Tájékoztatjuk továbbá a lakosságot, hogy a perc alapú munkaidő elszámolás a fent említett időponttól megszűnik. A munkaidő 30 perces egységidőre változik. Tehát a megkezdett perc fél órás egységnek számít, illetve minden fél órát meghaladó munkaidő újabb megkezdett 30 perces egységként lesz elszámolva. Ezzel egyidejűleg viszont megszűnik a kiszállási díj (illetve a kivonulásra fenntartott 10 perc) felszámolása.

Kelt: Sajólád 2015.07.20.

Jegyző

EGYÉB

HIVATALI INFORMÁCIÓK

Igazgatási szünet lesz a Sajóládi Polgármesteri Hivatalban a képviselő-testület által jóváhagyott helyi rendelet szerint.

Az igazgatási szünet – igazodva a munkaszüneti napok munkarendjéhez – az alábbiak szerint alakul:

Nyári időszakban:

2015. augusztus 17-től

2015. augusztus 23-ig,

Téli időszakban:

2015. december 21-től

2016. január 3-ig.

A hivatal anyakönyvi ügyekben folyamatos ügyeletet biztosít a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan.

Szabó Elekné
jegyző

TÖRTÉNESEK SAJÓLÁDON

FOLYTATÓDIK A REFORMÁTUS TEMPLOM ÉPÍTÉSE...

*„Tudod, mi a templom?” Olyan hely (...), ahol hálát adnak az Istennek. Olyan hely, ahol az emberek kegyelemért esedeznek az Istenhez, bűnbocsánatot kérnek tőle és irgalmat... gondolj erre, és nézd a templomtornyot.”
(Ladislav Fuks)*

2015. július 19-én vasárnap mi sajóládiak és a környékbeli gyülekezet tagjai hálával telt szívvel néztük a szikrázó napsütésben a református templom tornyára felhelyezett csillagdíszet. Az Úr az égben biztos mosolygott, hisz közös, országos összefogással, önzetlen, tiszta szeretetből épül, szépül hitünk „ékszerdoboz”.

A sajóládi református templom építése tehát újabb mérföldkőhöz érkezett! Olyan mérföldkőhöz, melyről írni, beszámolni, érzelmekkel teli gondolatokat papírra vetni mindenképp felemelő!

Az esemény memoárjának szerzője ezúttal Victor Anna lelkésznő, aki „Istenben bízva, Rá figyelve hittel és szeretettel”, a csoda megvalósulásának reményében teszi azt, amit tennie kell. Gondolatait hallgatva, vele beszélgetve sokszor azt érzem, hogy olyan Ő „... mint a víz partjára ültetett fa, amely kellő időben gyümölcsöt terem, és levelei nem hervadnak. Siker koronázza minden tettét.”... (Zsolt 1.4)

A következő, Átala írt visszaemlékezés a csodás esemény leírásán túl tanúságtétel hitről, az Úr iránt érzett határtalan szeretetről, feltétel nélküli bizalomról...

„Csodákra emlékezni jó...”

„Emlékezetes lesz számunkra az a nap, amikor a templomunk tornyára felkerült az a csillag, mely a legtöbb református templom tornyát díszíti.

2014 októberében volt az ünnepi alapkőletétel. Ezt követően a nagy bontási ijedelem után nagyon gyorsan és látványosan indult a templom építése. Elérkezhettünk a szerkezetkész állapothoz. Látszik már a templom arculata.

Most mintha megállna, nincsenek látványos történések. Lesz folytatás? - fogalmazódik meg sokakban a kérdés. Örömmel mondhatjuk, hogy igen. Isten indította el szívünkben, forgatta az időt, tette alkalmassá a helyet, s Ő az, aki kézben tart mindeneget. S aki eltervezte, végbe is viszi azt. Benne bízva, Rá figyelve, tesszük a szükséges lépéseket.

Az épülő templom tornyára felkerül a csillagdísz (Szendrei Csilla felvételei)

Július 19-én, vasárnap istentiszteleten állhattunk meg Ő előtt és Túrmezei Erzsébet versének gondolatával emlékezhettünk az eddigi csodára.

Számunkra nagyon nagy csoda, hogy Isten megajándékozta kicsi közösségünket egy méltó istentiszteleti hellyel. Csoda számunkra a sok együtt örvendező, imádkozó ember, és csoda számunkra a sok adomány, az országos persely, amely 10 millió forint fölött gyűlt össze, Sajólád és Sajópetri lakosai és közösségei is hozzájárulnak az építkezéshez.

„Szívből és szeretetből” épülhet az Úr temploma.

A következő csoda, hogy hasonló mozdulások lehetővé teszik számunkra, hogy még ezen az éven folytathatjuk az építkezést. Ez azonban már nem lesz olyan látványos, hiszen sokkal inkább belül fog történni. Ilyen lesz a villany és a fűtés szerelése, szigetelési munkák, a vakolás és a burkolás.

Most örülünk a csillagnak. A református templomok tornyát csillag szokta díszíteni, ami emlékeztet először is a betlehemi csillagra. *„... és meg állt a csillag a hely felett...”* – olvassuk a Bibliában, amikor a napkeletről érkező bölcsek megérkeztek Betlehembe, jelezve, hogy Jézus ott van. Jézus születése előtt több ezer évvel korábban Bálám prófétán keresztül hirdettetett meg: *„Látom őt, de nem most nézem őt, de nem közel, csillag származik Jákóbból, királyi pálca Izráelből.”* /IV. Mózes 24,17/. Jézusra mutatott ez a csillag. Ő mutatkozik be a Jelenések könyvében is mint csillag.. *„Én vagyok Dávidnak ama gyökere és ága: ama fényes és hajnali csillag.”* /Jelenések könyve 22, 16./

Akár a katolikus templomokon a kereszt, akár a református templomokon a csillag hirdeti Jézus szeretetét, és hogy Ő hív és keres minket. Ezt fogalmazza meg egy másik kedves vers:

*„Sötét bűn-vadonban fényre vágyó lélek,
fénylő égi Csillag, régtől keres téged.
Nem olyan csillag ez, milyent látsz az égen,
szemmel nem látható, túl időn és téren.
De mégis jelen van, földünk minden helyén,
szívében hordja azt sok gyermek, ifjú, vén.
Szívükből sugárzik, az arcukon ragyog,
szabadságban élnek, többé nem bűn-rabok!
Jézus e szép Csillag, Istennek Szent Fia,
jött, hogy bűnösökhöz, ne kelljen halnia!
Te nem vágyódsz arra, élve bűnben, éjben,
hogy e fényes Csillag, a szívedben éljen?
Hidd el, Ő arra vár, hogy imádban kérjed,
Jézus, fénylő Csillag, jöjj szívembe, kérlek!
S e fénylő Csillagot, már te is hordhatod,
beragyogja fénye, mádat és holnapod.
Ragyogj égi Csillag, e nagy földi tájon,
bűnök éjszakája, fényes nappá váljon!”*

(Pecznyík Pál)

Várjuk, hogy eljőjön az az idő is! Reméljük, 2016-ra teljesen elkészül a templom; s olyan hely lesz, ahova mindenki bejöhet és Jézus iránti hódolatát fejezheti ki.”

*„Határkönél hittel megállni,
határkönél visszanézni,
hálás szívvel múltat idézni:
csodákra emlékezni jó!
Meglátni, hogy minden utunkat
hű és hatalmas kéz vezette,
javunkra szolgált tette:
csodákra emlékezni jó!
Látni, hogy át viharon, vészen
hű mesterünk hogyan segített,
éjekre fényt hogyan derített:
csodákra emlékezni jó!
Határköveknél hálát adni,
és hallelujás köszönetben
mérégetni, mi mérhetetlen:
csodákra emlékezni jó!
Messzi évekre visszanézni,
és számba venni ezer áldást,
erőt, kegyelmet, megbocsátást:
csodákra emlékezni jó!
Hallelujás hálaadással
leborulni egy határköre,
s elindulni hittel előre,
amerre hív az égi szó.”*

(Csodákra emlékezni jó)

Az épülő templom
(Szendrei Csilla felvétele)

Victor Anna
református lelkész

Szendrei Csilla

OSZTÁLYTALÁLKOZÓ 50 ÉV UTÁN

Az 1965. évben ballagott 8.b osztályból 20 diák meghatódottan kereste fel az alma matert 2015. július 18-án. A hetesnek felkért Varga Lukács jelentett az osztályfőnöknek, Miklós Balázs tanár úrnak: „... az osztálylétszám 40 fő, jelen van 20 fő, eltávozott az élők sorából 9 fő, igazoltan, ill. igazolatlanul távol van 11 fő.”

A találkozó szervezői nevében köszöntöttem a megjelenteket, majd felállással és főhajtással mécesst gyűjtöttunk az elhunyt diáktársaink, tanítóink és tanáraink - név szerint felsorolva -, valamint közeli hozzátartozóink emlékére, akik életpályáinkat elindították.

50 év nagy idő az idő rostáján, pár évszázaddal ezelőtt még emberöltőnek számított. Az életformák és társadalom változásai, ma már ettől magasabb életkor elérését teszik lehetővé tagjai számára. Szerencsés korban születünk, nem kellett átélnünk szüleink, nagyszüleink által átélt két nagy háborút, a tanulás és a munkalehetőség mindenki számára biztosított volt. Az osztálytársak nagy többsége ma is a településen él, mindössze hárman élnek a megyén kívül.

Köszönettel tartozunk tanárainknak és szüleinknek, hogy a tudásvágy felkeltésével tisztességre, becsületre, igényes munkavégzésre, a munka szeretetére neveltek, kellő tudással vértettek fel.

Az osztálytársak az általános iskola befejezése után a különböző iskolatípusokban (technikum, gimnázium, szakmunkásképző) helyt álltak, senki sem kallódott el, a választott mesterségnek, hivatásnak eleget tettek, a rendszerváltozás módosításait is jól tűrték.

A köszöntést követően felolvasásra került Márai Sándor egy rövid írása: „Arról, hogyan kell búcsúzni az ifjúságtól”. Humoros írás, amely feloldást ad, eltántorít az ifjúkor iránti vágyakozástól. Azt követően rövid számvetést végeztünk életünkről valamennyien, a tanárnőkkal, a tanárokkal együtt. A jelenlévő tanárnők, tanárok: Balázs Sándorné, Bodnár Miklósné, Kiss Imréné, Nagy Lászlóné, Nagy László, Miklós Balázs. Élmények, csínytevések elevenen élő emlékek, haricabányai táborozások, sikeres énekkari szereplések, úttörő - rendezvények, bábszínházi szakkör stb. bukkantak fel az emlékek kútjából. Miklós Balázs tanár úr dokumentumokat hozott az úttörőcsapat eredményeiről, előkerült az 1961-es őrsi napló, és a sok korabeli fénykép.

Jó hangulatban, az elfogyasztott finom vacsora után vidáman zárult a találkozó. Szép és nemes dolog nyolc év együttlétet, a régmúlt gyermekkort felidézve ilyen találkozásokkal megpecsételni.

A találkozó képei
(Dudás Gáspár
felvételei)

Varga Lászlóné

„AZ ÉVEK AJÁNDÉKA”

Az emberi élet Isten ajándéka, a hosszú élet pedig Isten akaratának része. Az idős kor nagy kincse a megéltekből gyökerező bölcsesség és tapasztalat. A bölcs szépkorúak közelsége, jelenléte áldásos minden közösség, így Sajólad számára is.

Örömteli, hogy községünk a közelmúltban kerek évfordulón köszönthette településünk megbecsült, tisztelt tagját, a 90 éves Mariska nénit. Boldogsággal tölt el mindannyiunkat, hogy ezen szép esemény kapcsán újságunk hasábján keresztül is üdvözölhetjük, köszönhetjük Őt!

Kedves Mariska néni! Túrmezei Erzsébet Boldog út című versének részletével kívánjuk, hogy az elkövetkezendő boldog időszak minden napját, hónapját, évét és évtizedét tegye széppé, teljessé az élet gyönyörűségének érzése!

*„... Falevelek aranyló ezre
zizegve hull az ösvényedre.
Szívedben halk melódiákkal
még a százszínű őszön által.
Virág hervad el utad mellett,
halkan érint hideg lehelet,
de a te lelked nem remeg meg
érintésén fagyos szeleknek.
Hullhat a lomb, halhat az ének
tűntével a nyár melegének.
A szél süvölt, a tél havaz bár,
terád tavasz, tavasz, tavasz vár...”*

Mariska néni köszöntése (Varga Norbert felvétele)

Szendrei Csilla

KITEKINTŐ

ROHAN AZ IDŐ...

Van olyan, hogy az ember céltalanul ül le 21. századi írógépe elé. És persze... Főként este, kicsit megfáradva és elfáradva. Bízva a csendbe, aki ilyen esetekben nagy segítő. Mert valljuk be, hogy jó néha a nesztelenség társaságában számot vetni, elgondolkodni vagy csak úgy elbambulni valamin! A melankolikus esti hangulatban, a mindennapi teendők harcában az ember sokszor globalizált világunk húsdarálójába tévedt robotjának érzi magát. Hát, igen! A magyar ember hajlamos a pesszimista gondolkodásra, sokszor az ok nélküli panaszra, csüggedésre. És mi több, minderről statisztikák is szólnak! Pedig ha néha szétnéznénk a világban, hamar felismernénk, hogy minden negatív gondolat, minden elkeseredés relatív, viszonylagos! Felszínes világunkban elfelejtettünk hálát adni a számunkra magától értetődő, természetesen adottoknak vélt dolgokért.

Merjünk nyitott szemmel járni! Lássuk meg, vegyük észre a gyógyíthatatlan, életéért harcoló beteget, a mindennapi élelemért küzdő embert, a végső kilátástalanságtól szenvedőket, a testi és lelki sérülteket! A „meglátás” mellett fontos lenne az odafordulás, segítő kéz nyújtása... Mindez nyilván a magunk módján, lehetőségeinkhez mérten, emberien. Csak úgy, ahogyan hasonló helyzetben nekünk is jól esne! Hiszem, hogy cselekedeteink bizonyos időn belül bumeráangként visszafordulnak, saját életünk meghatározó útjelzői lesznek. Érzem és tudom, hogy fenti Atyánk a legigazságosabb döntőbíró! Mindig, minden helyzetben tudja, hogy ki és mit érdemel ettől az igencsak rövid földi élettől! Mert ugye mindenki érezte már!? Rohan az idő... Csak az nem mindegy, hogyan!

Szendrei Csilla

BENEDEK ELEK ÉS A NÉPMESE

„A mesét hallgató gyerekekben kialakuló belső képeknek hatalmas jelentőségük van, mivel ez az érzelmi tudás, a mesékben kódolt információk, szimbólumok elraktározódnak a jobb agyféltekében, és később is hozzáférhetővé válnak, mint a legmélyebb életbölcsségek.

*Ez a tudás erőforrásként jelenhet meg a krízis- és problémahelyzetekben is.
A népmesék hol volt hol nem volt világa rokonítható a lelkünk legmélyén élő valósággal.*

A mese a főhős fejlődési folyamatát követi végig, egy valóságos metamorfózisnak lehetünk tanúi, ahol a megpróbáltatások, küzdelmek, fordulatok hatására a hős teljesen megváltozik, kicserélődik, újjászületik.”

(Kádár Annamária)

Óvodapedagógus lévén örömmel vettem bele magam e témába, böngésztem az interneten, kerestem műveit, kutattam életrajzi írásokban és büszkén mondhatom bőséges anyagot is találtam.

A mesék világa ámulatba ejt fiatal és idős embert egyaránt. Akkor hát miért akarunk kinőni oly hamar az emlegetett gyermekkorból, miért tagadjuk le, ha újra és újra elolvassunk egy mesét, felidézzük múltbeli kedvenceinket? Van egy régi jó mondásom, eredete még az iskolás koromba nyúlik vissza: „Az ember annyit ér, amennyit gyermekkorából megőriz!” Frissítsük fel hát emlékeinket, olvassunk újra, mélyedjünk bele a bölcsességekben is oly gazdag mesevilágunkba!

A népmesék napját ünnepeljük szeptember 30-án, Benedek Elek születésnapján. A székely származású mesegyűjtő és író munkái óriási eredményt jelentettek a magyar irodalmi és köznyelv tökéletesedésében.

Egy kortársíró, erről a következőket mondta:

„Szerénység nélkül kijelenthetem, hogy munkássága irodalmi nyelvünk fejlődésére gyakorolt hatása szinte már a Bibliához mérhető. A maga korában az eladott példányai alapján még Jókainál is sikeresebb, kiemelkedő szerepet játszik a nyelv- és műveltség teremtés talaján. Mesekönyvének nyomtatott szövegét előszóvá varázsolja- ebben áll a művészete, írja róla Lengyel Dénes életrajzíró.

Benedek Elek a különböző vidékeken összegyűjtött meséket újrameséli, ezáltal válik élővé. Elhíresült nevén, Elek apóként emlegetve élete fő hivatásának a népmesék, népmondák gyűjtését, átdolgozását tartotta.

Nagy figyelmet szentel a tizenéves zsellér lányra- mesemondójára, Rigó Annuskára és édesapjára Benedek Huszár Jánosra, aki katona történeteivel és természet magyarázó, reális mesékkal szórakoztatta.

Első olvasmányra, a Flóri könyve készítését ad gyermeki irodalmi művelődéséhez, melynek következménye lesz első könyve: Apa mesél c. kerül kiadásra.

A székelyudvarhelyi ref. Gimnázium önképző körében kezd először népmeséket, balladákat, mondókákat gyűjteni 1873 után a szomszédos vármegyék területéről is. Első meséskönyve: Székely Tündérorság 1885-ben jelenik meg, vigyázva a nép stílusára, a szép magyar nyelvre feltétlen tiszteletben tartva a történet menetét és a mesélő észjárását is.

A székely Meseondó 1888-ban készül el, majd mesegyűjtő munkásságának kiemelkedő műve az 1894-ben megjelent Magyar mese és mondavilág, mely már a Millennium tiszteletére íródott.

A későbbiekben közvetítők segítségével gyűjt és adaptál,(ebben a korban az adaptálás elfogadott volt) Mindig törekedett az előszószerűségre. Benedek Elek az emberek többségének tudatában meseíró maradt, még akkor is, ha sokféle tevékenységének ez csupán egy része volt.”

A gazdag mesetárat összegyűrja és egy mesejáték keretei közé fogva összegzi azt. Jegyezték le munkásságáról korának történetírói. Népmesék napjának méltóbb időpontot nem is találhattak volna, mint e nagyszerű meseírónk születése napja: szeptember harmincadika!

Remélem, a népmesék még sokáig a köztudatban élnek és a következő generációk is megismerhetik a bölcsességekben is gazdag történeteket. Rövid életrajzának leírásával közelgő születésnapja alkalmából szeretném tiszteletem kifejezni és a kedves olvasó figyelmét felhívni e rendkívüli ember számos művére. Mindenkinek ajánlom, aki igazi szórakozásra és kikapcsolódásra vágyik!

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

EGY KIS TÖRTÉNELEM

A FORINT TÖRTÉNETE

A forint már a középkorban is az egyik leghíresebb aranyérmeként volt emlegetve. Az eredete szerint Firenze városáról kapta a nevét, ahol már 1252 óta vertek aranypénzt és aranyforint néven jegyezték, régi alakja: arany (florint). Jellemzői: 23 karát aranyérték, 0,99-s finomsággal előállított, 3,55 gr tömegű, 3,52 színsúlyú, melyen Keresztelő Szent János képe volt látható Karolus rex felirattal. Károly Róbert király hivatalos valutájának vezette be és rövidesen a legtöbb európai uralkodó követte példáját. I. Lajos király korában az érme Szent László király arcát mutatja, majd a magyar arany forintokra az akkor uralkodó király arcképét verik.

Az ezüst alapú forint bevezetése történelmi alapokra tevődik. Két fő típusa az ún. konvencióos forint (60 krajcár értékű), azután pedig az osztrák forint (100 krajcár egyenértékű).

Magyarország pénznemei:

- dénár (1000-1760)
- forint (aranyforint) (1325-1553)
- garas (1329-1499)
- tallér (1499-1867)
- aranydukát (1553-1881)
- krajcár (1739-1892)
- forint (1750-1892)
- osztrák-magyar korona (1892-1918)
- magyar korona (1918-1927)
- pengő (1927-1946)
- forint (HUF 1946-napjainkig)

A pengő bevezetése az első világháborút és Trianont követő gazdasági válság utáni stabilizációs program része volt, az újabb világháborút követően mégis a világtörténelem súlyosabb hiperinflációját szenvedte el: a pengő után hamarosan jött a milpengő, de miután ebből is kiadták az egymilliárdos címletet, be kellett vezetni a bilpengőt, ami a milliárd ezerszeresét jelentette. Mikor már a bilpengő is a százmilliós címletnél tartott, ami azóta is a világtörténelem legnagyobb címletű bankjegyének számít. Nagy Ferenc kormánya még tervezte az egymilliárd bilpengőkiadását, ez 10^{24} -en pengőt jelent, de az új pénznem, a forint bevezetése ezt már sikeresen megakadályozta. Így az 1945-46. évi hiperinflációt követve a pengő helyett lépett be a mai forint. Értékét az 1927-es pengőhöz viszonyítva állapították meg (1 pengő=3,14Ft). Váltópénze a fillér, de ez már 1999 óta nincs forgalomban.

A Magyar Nemzeti Banknak a nyilas kormányzat által elhurcolt aranykészletét 28,8 tonna aranyat 1946 aug. 6-án szállította vissza az amerikai hadsereg. (Akkori árfolyamon 374 millió forintnak, 32 millió amerikai dollárnak felelt meg).

A forint árfolyama 1946 és 1952 között két és félszeresére romlott. Az első magyar pénzürméket 1946-ban készítették el 1,2 és 5 Ft-os, ill. 2,10 és 20 filléres címletekben, később ezt követte az 50 filléres és a 10 és 20 Ft-os érmék forgalomba hozása. Az első fém 100 Ft-ost 1996-ban verték, 1988-ban pedig kivonták a 200 Ft-ost, melyet 2009-ben újra bevezetnek bicolor formában. A papír alapú bankjegyek első tagját, a 200 Ft-ost 2009. november 15-én kivonták a forgalomból.

Az egy- és két forintos érméket 2008. március 1-jén vonták ki a pénzüpiacról. 2002 óta minden évben adnak ki forgalmi emlékpénzeket.

Bugyonkóné Ronyecz Ágnes

RENDAHAGYÓ KÖRKÉRDÉS

AZ ARATÁS

Kissé szokatlan formában jelenik meg e lapszámunkban a hagyományos körkérdés. Témája az aratásban résztvevő mezőgazdasági dolgozók áldozatkész tevékenységéről szól, név és fénykép nélküli nyilatkozatok közzétételével. Lapzártakor még javában tart a nyári nagy forróság, dolgoznak serényen a földeken Ők, akikre méltán ráillene a hős titulus, hiszen emberpróbáló munkájukkal bizonyítják szülőföld szeretetüket, bátor kiállásukat, kitartásukat.

A magyar nép ősidőktől fogva kötődik a gazdálkodáshoz, lelkünkben él a magyar föld, a földművelő ember tisztelete. Július vége felé közeledünk, ezek a gazdák már több mint egy hónapja figyelhették az ősze elvetett magvak szárba szökkenését, az áhított termés beérését. Az eget kémlelve, imára kulcsolt kézzel kérték égi áldást az elkövetkező aratásra. Tanakodtak, vajon azok a magvak, melyeket ősze és tavasszal elvetettek, majd gondos ápolással nevelgettek, meghozza-e a várt termést?

Június közepétől elkezdődött az aratás az ország számos részén a gabonafélék beérésének megfelelően és a kedvező időjárásnak köszönhetően.

Sajólád határában is megérett az első kalászos, az őszi árpa. Gazdája igyekszik a jó termés hozam elérése érdekében kifogástalan állapotú gépekkel indulni a határba. Tisztában van azzal, ő a maga részéről megtett mindent azért, hogy az idei termés is meghálálja majd a sok gondoskodást, befektetett munkát.

Saját elmondása alapján próbálom összegezni a hallottakat:

„Mindig ügyelni kell a vetőmag minőségére, csak a minősítési feltételeknek megfelelő, fémzárolt vetőmagot vessünk el, használjunk műtrágyát, lombtrágyát, gyomirtózzuk a gabonátáblákat, jól készítsük elő a kombájnokat a közelgő aratási munkálatokra kifogástalan állapotban legyenek! Sok évi tapasztalat mondatja velem, hogy nem szabad sajnálni a ráfordított költségeket, a rengeteg befektetett munkát, a gondos ápolást, hiszen csak így érhetünk el jó minőségű termést, bő hozamot. Bátran kimerem mondani az idei termés jobb mint a tavalyi, minősége mindenképpen. Az előzetes becslésnek megfelelően alakult.”

Az őszi árpa aratása után az őszi búza következik. Országos viszonylatban ebből is nagyon jó minőséggel büszkélkedhetünk az idén. Az előző öt év átlagát tekintve hozamnövekedést könyvelhetünk el. A 218 ezer hektáron termelt árpa 5-6 tonna hektáronkénti átlageredménnyel, míg a búzánk 1 millió 40 ezer hektáron 4,7 tonna/ha átlag termés hozammal a vártnak megfelelően alakult.

Az ország szükségletének megfelelő kenyérgabona és a belföldi ellátásra való takarmánygabona az idén is szépen megtermett, sőt még exportra is jut majd belőle. Július végére hazánkban mindenütt végeztek a búza aratásával (5 millió tonnát sikerült betakarítani), minősítés utáni megállapítás: a búza mintegy 70%-a étkezési minőségű. Hála Istennek! Köszönet érte minden mezőgazdasági vállalkozónak, minden munkásnak, aki részt vett az aratásban!

Térjünk vissza ismét Sajóládra! A sajóládi gazdálkodók több száz hektár termőföldön végzik tevékenységüket. Ők is részesei annak az áldozatos munkának, melynek hasznát élvezzük, ízét érezzük, amikor asztalhoz ülünk és jóízűen elfogyasztjuk az új búzalisztből sült új kenyeret.

„Július végére túl vagyunk már az őszi vetésű kalászosok után következő káposzta repcén és tavaszi árpán, sőt már a zab betakarításán is. Jöhet a szalma bálákba szedése, majd elszállítása. Várom a szépnak ígérkező napraforgó aratását augusztus végére, majd a szeptember elejére betervezett kukorica betakarítását. Egy nagy álmom, vágyam van még, hogy a magyar föld magyar kézbe maradjon!”

Ennél szebb befejezést nem találtam volna ki én sem. A jó Isten adjon erőt és egészséget minden magyar embernek! Bort, búzát, békességet! Szerencsés esztendőket!

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

VIGYÁZZUNK A GYERMEKEKRE

NYÁRI VESZÉLYFORRÁSOK GYERMEKEKNÉL

A várva várt, sok élményt és szépséget ígérő nyári időszak, a szabad levegőn töltött idő számos veszélyt is rejtget csecsemők és a nagyobb gyerekek számára egyaránt. A nagy melegben, kánikula idején-főleg, ha még „hőségriadót” is hirdetnek- több tényezőre is figyelniük kell legnagyobb „kincseink” megvédése érdekében.

Kiszáradás, leégés és napszúrás - a nyár jellemző „balesetei”:

A **kiszáradás** gyakoribb és sokkal veszélyesebb csecsemők és kisgyerekek esetében, mivel a kicsik szervezete érzékenyebben reagál a folyadékvesztésre. Játék közben a gyerekek kimelegednek, azonban a szomjúságérzet - ennek következtében pedig a folyadékpótlás - sok esetben elmarad, (amennyiben ezt a szülői gondoskodás nem biztosítja.) Ezt csak tetézi a fokozott verejtékezés, „párolgztatás” is, mely nemcsak vízvesztéssel, hanem ásványi anyagvesztéssel is jár és egyenes arányban áll a gyermekek mozgásának intenzitásával és a hőmérséklet emelkedésével.

Attól függően, hogy milyen mértékű a kiszáradás, különböző súlyosságú tüneteket észlelhetünk. Csecsemőknél figyeljünk fel a kutacsok besüppedésére, a szemek és a nyelv szárazságára, a ráncolható bőrre, a vizeletes pelenkák számának csökkenésére! Nagybabáknál is kórjelző az „acetonos” lehelet, az ajkak szárazsága, bágyadtság, aluszékonyság esetleg feszültség, dekoncentráltág. A vizelet színe is árulkodó jel lehet, ugyanis ha inkább sötétebb, azaz koncentrált, nem pótoltuk eléggé a folyadékvesztést.

Megelőzés érdekében mindig figyelni kell, hogy a gyermek fogyasszon rendszeresen, megfelelő mennyiségű folyadékot, teát, szénsavmentes ásványvizet, paradicsomlevet, aludttejet, kefirt, joghurtot, levest vagy magas víztartalmú gyümölcsöt (dinnyét, szilvát, barackot stb.)!

Minél kisebb a gyerek, annál vékonyabb és érzékenyebb a bőre, ezért fokozott fényvédelemre van szükségük - a **leégés** megelőzésére - ha a napon tartózkodik.

Fokozottan veszélyes a kb.11-15 óra közötti időtartam. Ilyenkor kerülni kell a direkt napfényt, de szerencsés - ha lehet -, kicsinyeinknek egész nap, szűrt napfényes vagy félárnyékos játszóhelyet keresni. Az ő esetükben már egy rövidebb idejű tartózkodás a déli napsütésben is súlyos égést eredményezhet, ezért megelőző intézkedés céljából használjanak magas faktorszámú naptejet vagy krémet, amelyet kifejezetten babák és gyermekek számára fejlesztettek ki.

Vigyázat! A világos bőrű, kék szemű, úgynevezett atopiás alkatú gyermekek, még érzékenyebbek!

Azért zárójelben hozzáteszem, hogy a másik véglet is káros, amikor a propaganda hatására, a naptól elzárjuk gyermekeinket, vagy nagyobbak zárják el magukat az internet és egyéb elektronikus készülékek csábításának engedve. Le kell szögezni, hogy a nap jótékony hatására-ezáltal a termelődő D vitaminra-szervezetünknek nagy szüksége van!

Főleg szülői kontroll alól kikerült nagyobb gyermekeket érint, hogy a tűző napon „felejtik magukat” egész napra, esetleg gyanútlanul „medencéznek”. A hűsítő vízben kevésbé érzik a direkt nap hatását, ezért fokozottan ki vannak téve a **napszúrás** veszélyének.

A természetes vizek partján, esetleg a strandokon szintén magasabb a napszúrás kockázata, mivel a napsugarak a víz felszínéről visszaverődnek, megsokszorozva jótékony vagy káros hatásukat is. Ez utóbbi, gyakran másnap a rendelőben derül ki, amikor hányingerrel, hányással, erős fejfájással, szédüléssel, bágyadtsággal, esetleg lázzal, tudatzavarral jelentkeznek.

Ennek elkerülése érdekében még az öltözködésre is oda kell figyelni. Ha nincs lehetőség a direkt napfény kerülésére, a gyermek mindig viseljen valamilyen világos színű kendőt, napellenzős sapkát vagy kalapot, amelyik nem csupán a feje búbját, hanem arcát és tarkóját is megvédi a közvetlen napsugárzástól, valamint világos, könnyű, laza, pamut alapanyagú ruhát.

Szemüket védjük, biztosan UV szűrős napszemüveggel!

Még egy nagyon fontos és aktuális megjegyzés! Kánikulában, autóban sohasem hagyjunk, még rövid időre sem csecsemőt, vagy alvó kisdedet. Több halálos eset is kapcsolódott már ehhez a felelőtlen szülői magatartáshoz, mert a tűző napsütésben a jármű utastere pillanatok alatt felforrósodik (hőguta). Folyadékot is vigyenek bőven magukkal, ha utaznak!

További jellemzői a nyárnak a **balesetek**. Ezek adódhatnak a meleg okozta figyelmetlenségből, fáradékonyságból, adódhat a felnőtt kontrollt nélkülöző „merészségből”, a dolgozó szülők nélkül összeverődő „bandák” nem mindig megfelelő szabadidő eltöltéséből. Gyakran jelentkeznek a rendelőben kisebb-nagyobb kerékpár-rollersérülésekkel vagy egyéb sebesülésekkel.

A vízben történt balesetek száma is nő a meleg idő beköszöntével. Tévhit, hogy csak a mély vízben történhet meg a baj. Otthoni, kis medencében is történt már fulladás, amikor felügyelet nélkül hagyták a még járni is alig tudó csecsemőt, kisdedet.

Tehát alaptétel, a gyermek mellett mindig legyen jelen felnőtt! Ez a legbiztosabb módszer arra, hogy egy esetleges balesetet elkerüljünk.

Felhevült testtel sohasem ugorjunk hűvös vízbe! (Kiváló úszóval is történt már e miatt tragédia, hirtelen szívmegállás miatt.)

Nem csupán szemmel tartani kell a kicsit vagy nagyobbakat, hanem mindig készenlétben állni, ha valamilyen okból segítségre lenne szüksége. A gyerek számára is megnyugtató érzés egy felnőtt jelenléte vagy elérhetősége valamint, ezáltal jobban odafigyel cselekedeteire, és kevesebb olyan dolgot fog tenni, ami a felnőttek szemében nem helyes vagy amit „nem szabad”.

Végül a **fertőzés** veszélyéről is kell pár szót szólni. Ebben az évszakban főleg hányással, hasmenéssel, hasfájással járó tünetekkel keresnek meg, amelyet néha vírusfertőzés, de gyakrabban nem megfelelően tárolt étel fogyasztása, vagy strandolás alkalmával nyelt fertőzött víz okoz.

Figyelembe kell venni, hogy melegben gyorsabban romlanak bizonyos ételféleségek (pl. tejfel, tejszínnel, tojással készütek, nyers húsok, belsőségek, hal stb.), ezeket még hűtőszekrényben tartva sem szabad fél napnál tovább tárolni, ha nincs erre lehetőség azonnal el kell készíteni és fogyasztani, majd a maradékot meg kell semmisíteni. Ügyeljünk arra, hogy gyümölcsöket, de még a felhasználandó tojást is gondosan, folyó vízzel mossuk meg!

További szép nyarat kívánok kis gondozottjainknak és örülök, ha találkozunk, csak ne betegség vagy baleset okából!

Dr. Hortai Rita

KINCSÜNK: A VÍZ

„VÍZ! SE ÍZED NINCS, SE ZAMATOD, NEM LEHET MEGHATÁROZNI TÉGED, MEGÍZLELNEK, ANÉLKÜL, HOGY MEGISMERNÉNEK.

NEM SZÜKSÉGES VAGY AZ ÉLETBEN: MAGA AZ ÉLET VAGY.” (SAINT-EXUPÉRY)

Már az elmúlt hónapban is megtapasztaltuk a nyári Nap perzselő tűzét, s szinte naponta hagyta el fohász ajkainkat az Úrhoz, hogy hűsítsen le bennünket, áldja meg égi permetével vetéseinket, ágyásainkat, virágoskertjeinket. Akkor tudjuk csak igazán átérezni valmely dolognak az értékét, ha abban nagyon híjján vagyunk, vagy ha már nincs is talán belőle. Ez sok mindenre elmondható, érthetjük ezt a vízre is.

A forráságban jól esik elfogyasztanunk egy pohár hideg vizet, s vízparton menedéket keresni és átvészelni ezt a nyári aszályos időszakot. Az esti programok hetek óta minden portán ugyanazok: öntözni, locsolni, nehogy kárba vesszen a kerti munkák gyümölcse, a termés.

Talán ebben a hőségben ténylegesen felismerjük a víz felbecsülhetetlen értékét.

A víz a környezet egyik legfontosabb eleme. Továbbá közeg, élőhely, újratermelődő természeti erőforrás, a vízburok alkotója. Ráadásul a földfelszín és a légkör között a kialakuló kapcsolat megteremtője is egyben. Víz nélkül nem létezne élet. A határtalan környezetszennyezés miatt azonban vizeink is nagy veszélybe kerültek.

A Föld felületének 71%-át víz borítja. A vízburok 97%-a sósvíz, és a 3%-ra tehető édesvíz jelentős része a sarki jégtakaróban és a gleccserekben fordul elő. A teljes vízkészletnek csupán 0,03%-a a ténylegesen hasznosítható.

Ennek a hozzáférhető édesvíznek 98%-a felszín alatti víz, ezért különösen fontos a felszín alatti vizek védelme. Magyarország vízháztartásának sajátosságait földrajzi helyzete, az ország medence jellege határozza meg. Így országunk ivóvízellátásának több mint 95%-a felszín alatti vizeken alapszik.

Jó, ha tudjuk, hogy a környezetszennyezésnek köszönhetően az ember számára hozzáférhető tiszta víz mennyisége folyamatosan csökken. Két alapvető problémát jelent ez egyben: a vizek élővilágának, illetve az ivóvizek minőségének tönkretételét.

A problémák legfőbb forrása a szennyvíz, illetve a műtrágya (nitrátok, foszfátok) bekerülése a természetes vizekbe. Azokba jutva túlságosan bő táplálékot szolgáltatnak a vízben élő algáknak és egyéb növényeknek, amik túlszaporodásukkal végül elzárják a napfény útját, illetve csökkentik a víz oxigéntartalmát. A kórokozók vízbejutása általában kezeletlen szennyvízből, elvezető csatornákból, szennyvíz-aknákból, mezőgazdasági területekről történik. A leggyakoribb veszélyforrásnak a túlzott vegyszerhasználat, a bányászat, a nem megfelelő hulladék-elhelyezés, a csatornázatlan települések, az állattartó telepek, illetve katonai és ipari létesítmények számítanak.

A talajvízkészlet szinte az egész országban szennyezettnek tekinthető; néhány felszín alatti vízbázis is helyrehozhatatlanul elszennyeződött. A tiszta ivóvíz, édesvíz az élet alapeleme, megőrzése kulcsfontosságú mind a társadalom, mind a gazdaság, valamint a biológiai sokféleség fenntarthatóságában.

A víz egyik lényeges biológiai jellemzője, hogy az élőszervezetek felépítésének egyik lényeges alkotóeleme. A fajtól, szervtől, illetve fejlettségi állapottól függően a gombák és a növényi illetve állati szervezetek 55-90%-át alkotja víz, amely a sejtekben lejátszódó biokémiai folyamatok közege, s egyben kiváló oldószer. Az emberi test kb. 75%-ban vizet tartalmaz, az agynak 85%-a víz. Testünkben minden sejtünk működése a víztől függ.

Számos rendellenességet a nem elegendő mennyiségű, ráadásul egészségtelen víz fogyasztása okoz. Különböző testfunkcióink fenntartása céljából, szükségünk van rá, hogy minden egyes nap 2-3 liter vizet fogyassunk, főleg napjainkban, amikor a nyári melegé, aszályé a főszerep. A víz képes rá, hogy emberek nélkül létezzen, de az emberek víz nélkül, csak pár napig tudnak életben maradni. A víz táplálkozásunk alapvető része nemcsak ivóvízként, hanem szilárd táplálékaink jelentős hányadát képezi.

Továbbá higiéniai, egészségügyi, közlekedési és termelési szempontból, mint alap- és segédanyag, szállítóközeg, valamint energiaforrás és energiahordozó.

A víz az élet minden területén nélkülözhetetlen, mégis, a vízhez való viszonyunkat sokszor a pazarlás, és annak szennyezése jellemzi, holott egyértelmű, hogy a vízkészletek sérülékenyek és korántsem végtelenek. Napjainkban a víz értéke egyre jobban növekszik. A felszíni és felszínalatti vízkészlet minősége az elmúlt évtizedekben folyamatosan romlott. Ma, az előrehaladott és modern társadalmakban az ember feláldoz mindent - beleértve annak a bolygónak a vizét is, melyen élünk - azzal a céllal, hogy az úgynevezett „előrehaladásunkat” és „jólétünket” folytathassuk. Nagy iramban romboljuk le a víz életet adó kapacitását.

A „pazarló”, pénzorientált társadalmunk sajnálatos módon elveszítették minden tiszteletüket és alázatukat a Természet, s a víz iránt. Természeti környezetünk védelme szükséges az emberiség túléléséhez és különösen igaz ez a víz esetében is. Az édesvizek szennyezése nem csak az ott élő vízi ökoszisztémákat veszélyezteti, hanem azt is, hogy tiszta ivóvízhez jussunk. A vizek szennyezése, a természetes élőhelyek átalakítása, és számos más probléma világszerte aggodalommal tölti el a természetvédő biológusokat.

Csak vegyük észre mindennapi életünket: míg valahol naponta szomjan hálnak - köztük rengeteg gyermek -, nekünk minden adott. Megnyitjuk a csapot és jön a víz! Annyi amennyit akarunk, és olyan hőmérsékletű, amelyet akarunk! Hát ne felejtjük el elzárni sem és tudatosan használjuk ezt a kincset!

Alapvetően a vizek elszennyeződése és annak hiánya az emberi biztonság három alaptényezőjét fenyegeti: az ételmiszer-termelést, a vízi környezet egészségét, valamint a társadalmi és politikai stabilitást. Vagy talán valamelyiket ezek közül mellőzni tudjuk?!

A veszélyek elhárítása csak a Természet megőrzésével és a vízkészletek, a vizes élőhelyek régóta sürgetett fenntartható kezelésével, a víz megbecsülésével képzelhető el. *„Az ember, mérhetetlen gőgjében és hiúságában, hajlandó elhinni, hogy a világ törvényei ellen is élhet, megmásíthatja azokat és büntetlenül lázadhat ellenök. Mintha a vízcsepp ezt mondaná: Én más vagyok, mint a tenger.”* (Márai Sándor)

Vitéz Gábor Miklós

GOMBAMUSTRA III.

A késő nyár és az őszi gombái és veszélyei – Amire figyeljünk!

A „GOMBAMUSTRA” rovat első és második részében a Sajóládon is megtalálható gyakori tavaszi és nyári gombákat ismerhettük meg. Ebben a fejezetben a még augusztusban és az őszi időszakban előforduló gyakoribb ehető – mérgező gombapárok kerülnek bemutatásra.

A megfelelő környezeti feltételek mellett sokszor a gombavilág színes tárházát figyelhetjük meg az erdei vagy a mezei gyepszőnyegen, késő nyáron és ősszel is. A nagy forróság és csapadékszegény nyár után bizzunk benne, hogy az őszi esős lesz! Ha az időjárás kegyes lesz hozzánk, gombászokhoz, akkor késő őszi, tél elejéig lesz lehetőség ízletes gombaételek fogyasztására. Nézzük a fajokat!

Ismerjünk meg néhány tölcsérgombafajt! Mindhárom faj erdőkben fordul elő. A **rozsdasárga tölcsérgomba** és a **sereges tölcsérgomba** nagyon hasonlítanak. Mindkettő kalapja hamar tölcséressé válik, lemezeik tönkre lefutók, sűrűn állók. A rozsdasárga tölcsérgomba rozsdasárga, vörösbarna (de kifakulhat) színű, savanykás, kesernyés ízű és jellegzetes szaga nincs. Étkezési értéke közepes értékű, idősebb példányai megáthatnak, van olyan irodalom is, hol nem ehető fajként jelenítik meg. A sereges tölcsérgomba inkább okkeres, halvány okkersárgás, okkerbarnás színű, kellemes fűszeres illatú és ízű, ehető gomba. További fő szempont elkülönítésüknél, hogy a sereges tölcsérgomba tölcséres kalapjának közepén csaknem mindig kita-pintható egy kicsi púpocska.

Mindkét tölcsérgombafaj összetéveszthető a mérgező **világító tölcsérgombával**, melynek kalapja mélyen tölcséressé válik, narancsvörös, rókaszinű, felülete selymesen fénylő, benőtten, sugarasan szálas. Lemezei mélyen lefutók, sűrűn állók és élénk narancssárgák, tönkje: kalapszínű, csoportos, lefelé keskenyedő. Húsa szintén narancssárga, íze, szaga nem jellegzetes. Fatuskók tövében nő, mérgező (hánytató hatású). Érdekessége, hogy sötétben világíthat, az emberi szemet vonzó, rendkívül dekoratív megjelenésű gomba.

Szintén két egymással összetéveszthető faj a **szürke pöfeteg** és a **rőt áltrifla**. A gömbölyded alakú szürke pöfeteg barnás külső burka idővel tojáshejszerűen kis darabokban leválk, ilyenkor láthatóvá válik a hártyszerű, fehér, majd olomszürke, pergamenszerű belső burok. Fiatalon ehető, amíg húsa kemény, fehér színű. A legelőn gyakran seregesen fordul elő, de megtalálhatjuk az utak szélén, a parkokban és a kertben is. A rőt áltrifla szintén kissé gömbölyded, alján többnyire gyökérszerű. Burka vastag, okkeres, piszkossárga, felülete pikkelyes, szemölcsös, felrepedező. Húsa szürkésrózsás, majd ibolyásfeketén márványozott. Már szaga is kellemetlen, mérgező (gyomorpanaszok, hányás, hasmenés).

A **begöngyöltésű cölöpgomba** szintén az erdőben, de kertekben, parkokban, utak szélén is előfordul. 5 – 15 cm széles tölcséressé váló finoman molyhos kalapjának széle begöngyölt, okkerbarna, fahéjbarna, rozsdabarna színű. A lemezek lefutók, sűrűn állók, nyomásra vörösbarnán foltosodnak. Húsa aromás, fűszeres illatú. Sérülésre vörösbarnára, sötétbarnára foltosodik. Mérgező gomba (hemolízis, vesekárosodás, halálos kimenetelű allergiás reakció).

Vitéz Gábor Miklós

Szeretettel várunk mindenkit

2015. augusztus 20-án
államalapító Szent István
királyunk tiszteletére
megrendezésre kerülő
műsorunkra!

Helyszín:
Szent István park (buszforduló)

10:00 Köszöntőt mond Pozbai Zoltán,
Sajólad község polgármestere

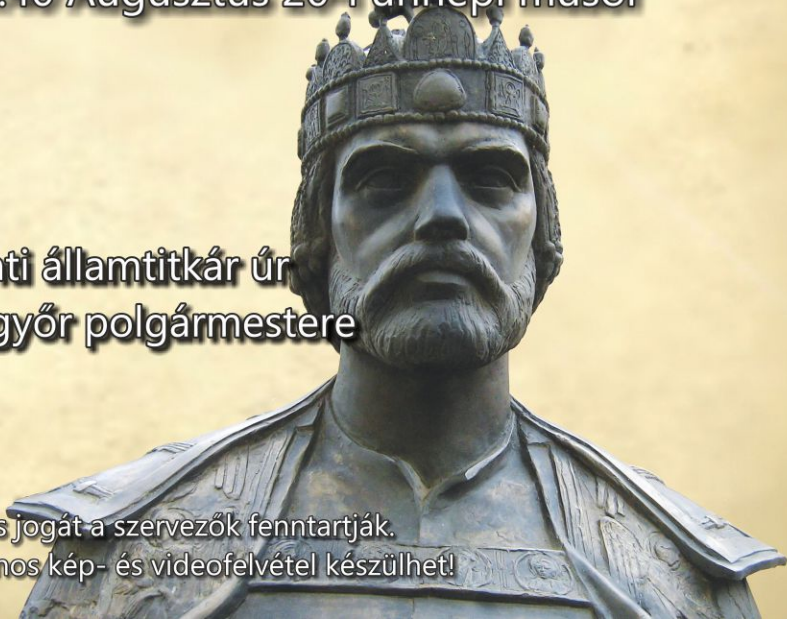
10:10 Tállai András parlamenti államtitkár úr
ünnepi beszéde

10:20 Szent István-szobor avatás

10:30 Kenyérszentelés

10:40 Augusztus 20-i ünnepi műsor

Fővédnök: Tállai András parlamenti államtitkár úr
Díszvendég: Kékedi László úr, Kisgyőr polgármestere

A programváltozás jogát a szervezők fenntartják.
A rendezvényen nyilvános kép- és videofelvétel készülhet!